



Päihteet kuolonkolareissa

Perustuu OTIn Päihderaporttiin v.2019
Esa Rätty, Onnettomuustietoinstituutti OTI



Onnettomuustietoinstituutti OTI

- Tarjoaa tietoa, jolla voidaan vaikuttaa liikenneturvallisuuteen sekä lainsäädännön että käytännön toimenpiteiden tasolla.
- Instituutti toimii erillisenä yksikkönä Liikennevakuutuskeskuksessa.
- Koordinoi kuolemaan johtaneiden liikenneonnettomuuksien tutkintaa ja hallinnoi niistä kerättyä tietoa.
- Laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta 1512/2016
- Saa vakuutusyhtiöiltä kattavat liikennevahinkotilastot.
- Aineistoihin liittyen tarjotaan [maksutonta tietopalvelua](#).
- Lisäksi joka vuosi julkaistaan useita raportteja.
- Tuetaan monin tavoin tieteellistä ja tilastollista tutkimusta.
- www.oti.fi

Onnettomuustutkinta

- Tutkinta noudattaa kirjallisesti kuvattua tutkintamenetelmää ja siinä käytetään vakiolomakkeita. Tasalaatuinen ja kattavasti kerätty aineisto antaa mahdollisuuden hyödyntää sitä mahdollisimman tarkasti.
- Onnettomuudesta tutkitaan sen
 - kulku, riskitekijät, seuraukset ja olosuhteet.
- Tutkijalautakunnan jäsenellä on oikeus tehdä tutkimuksia onnettomuuspaikalla, tarkastaa ajoneuvoja ja saada tietoja muun muassa viranomaisrekistereistä onnettomuuden taustatekijöiden selvittämiseksi.

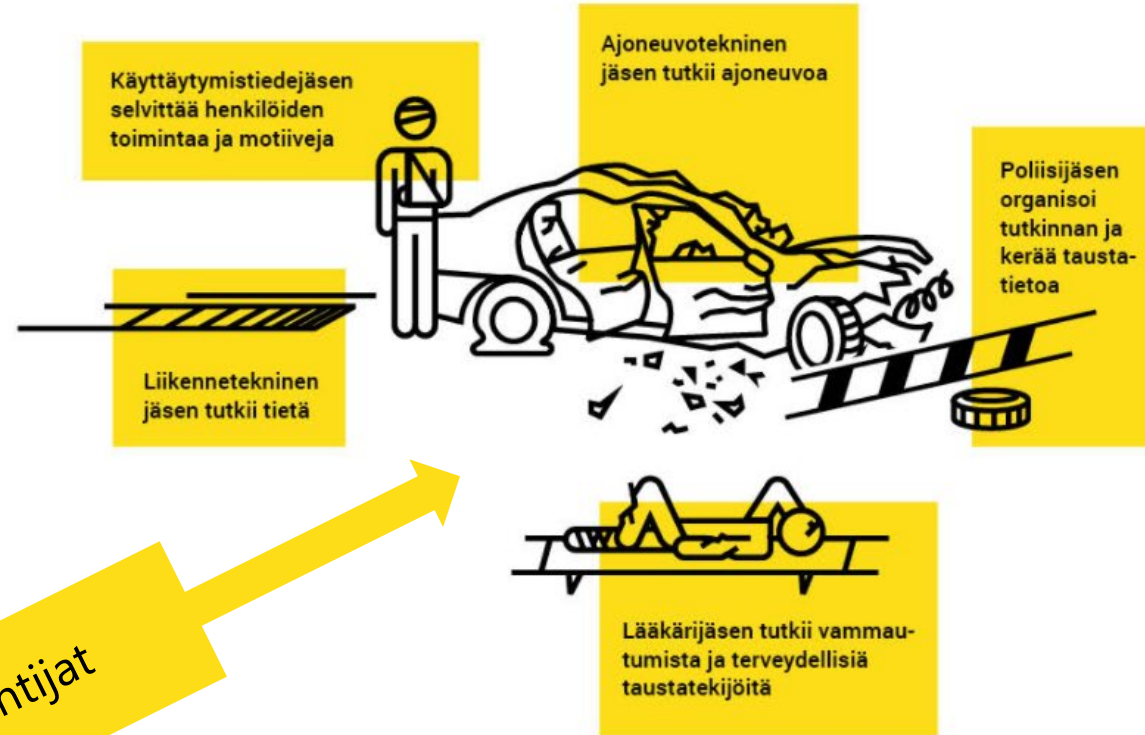


Liikenneonnettomuuksien tutkinta



OTI koordinoi liikenneonnettomuuksien riippumatonta tutkintaa

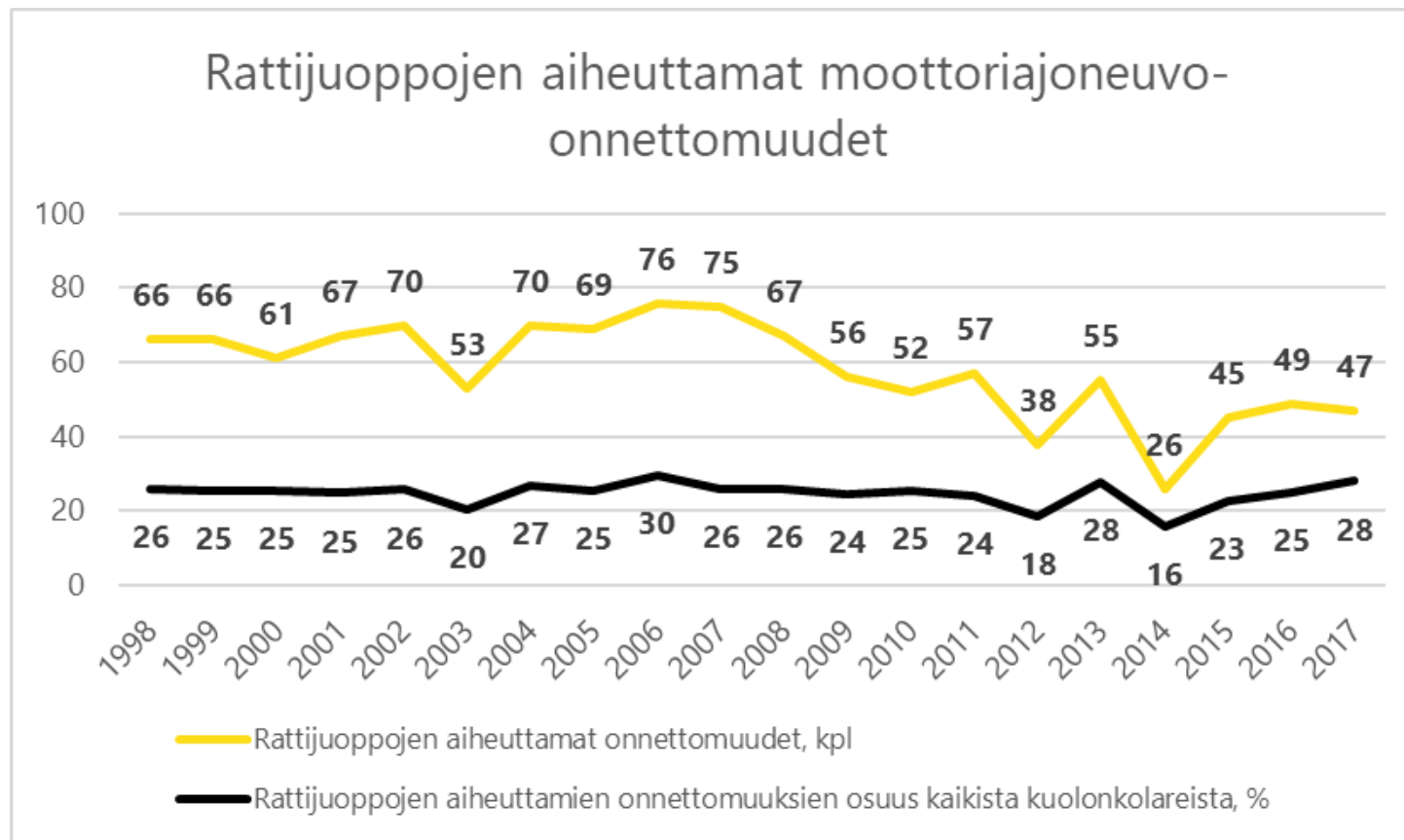
Onnettomuudesta kerätyt tiedot kootaan OTIn tietokantaan



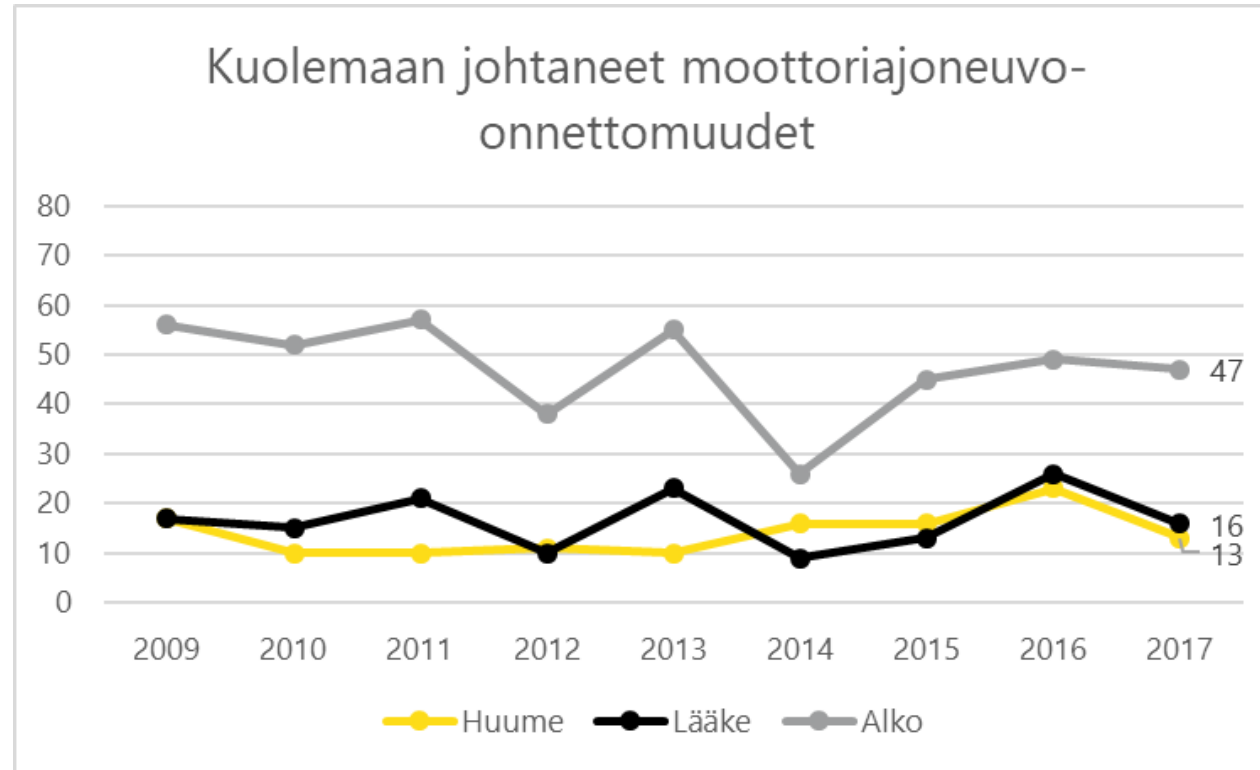
Erityisasiantuntijat

Lautakunnassa tulee olla edustettuna tutkinnan kannalta riittävä asiantuntemus

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimat kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet



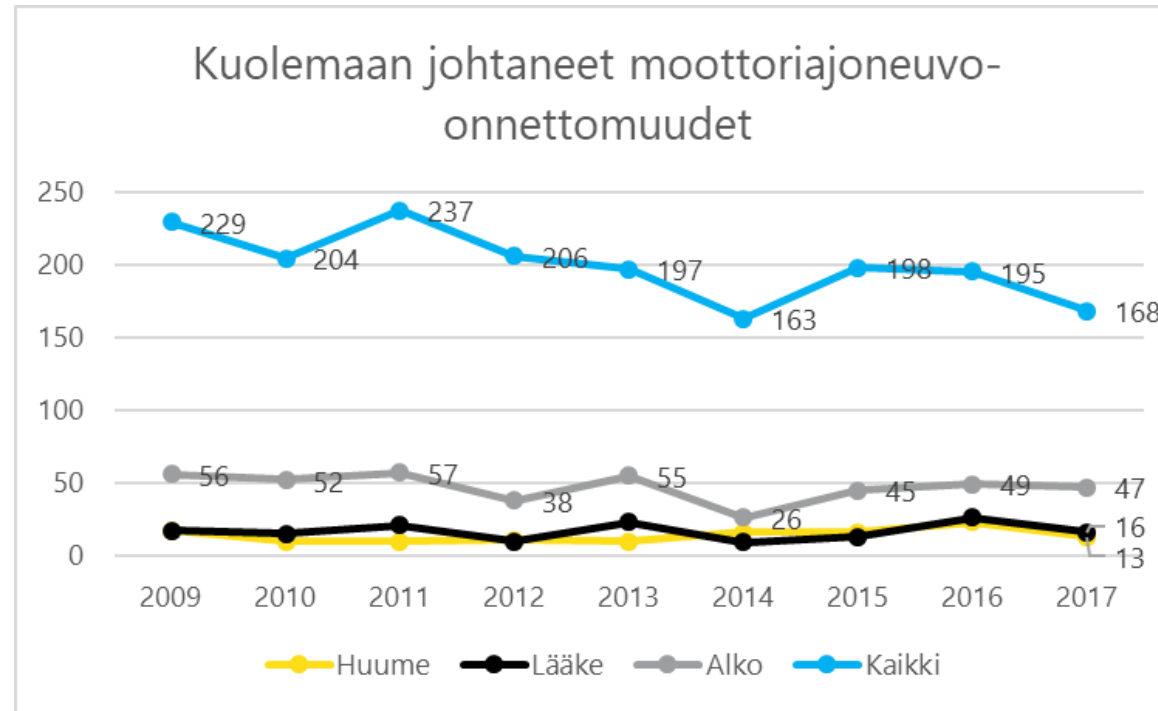
Päihdekuljettajien aiheuttamat onnettomuudet*



*Päihteitä tarkasteltu kaavion käyrissä yksitellen; sama kuljettaja voi sisältyä useampaan käyrään eikä käyriä tule siten summata yhteen.

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimat kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet

Moottoriajoneuvo-onnettomuuksien määrän kehitys

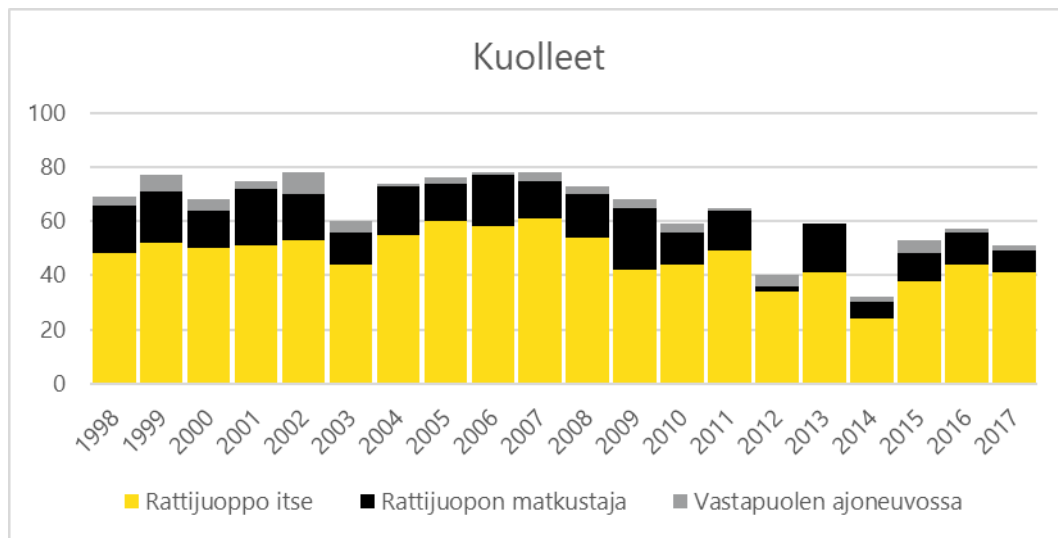


Huumeuskien aiheuttamissa 2 onnettomuudessa kuoli 2 polkupyöräilijää vuosina 2013–2017.

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimat kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet

Päihdeonnettomuuksissa kuolleet

Alkoholirattijuopon aih. onnettomuuksissa kuolleet



Tieliikennekuoleman yksikköarvo on 2,77 milj. euroa. (www.liikennefakta.fi).

Päihdeonnettomuuksissa 340 kuollutta 2013-2017 = 942 miljoonaa euroa.

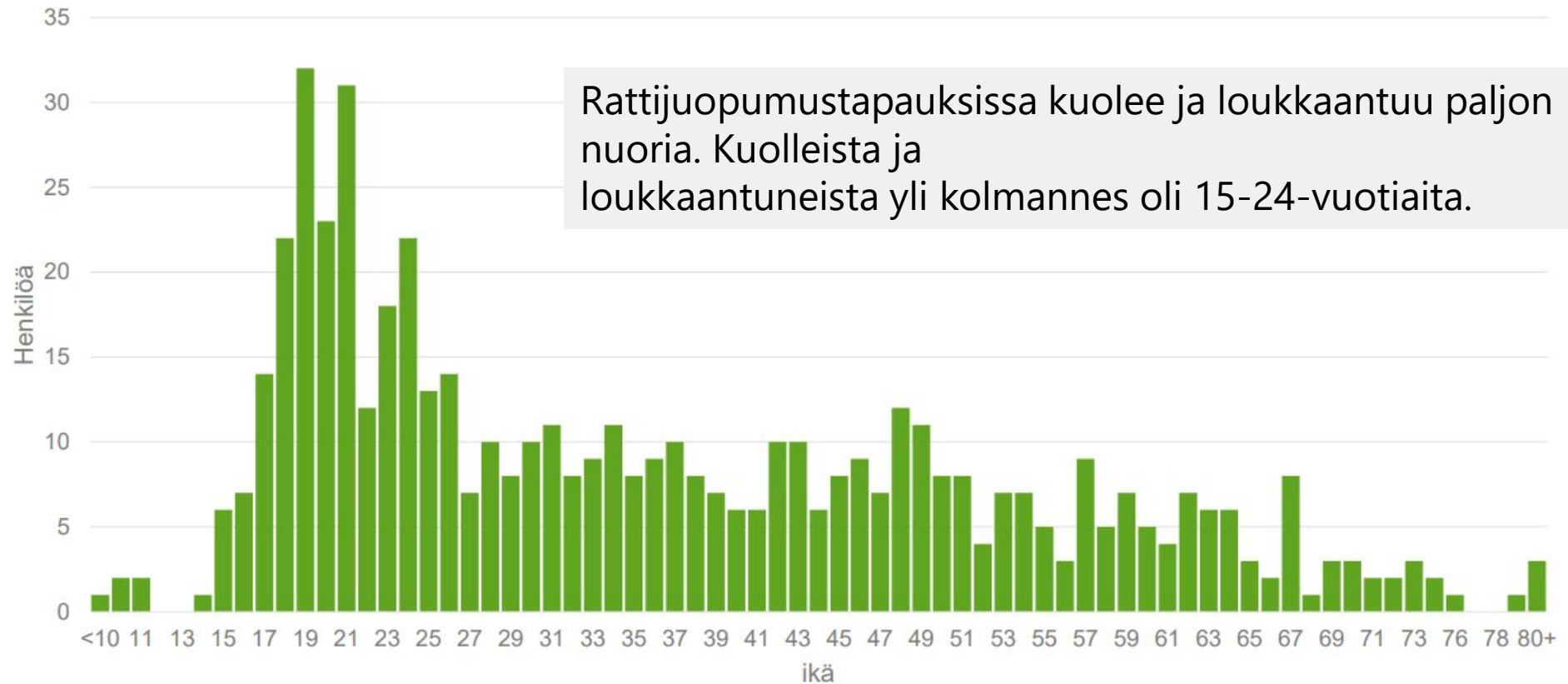
Vuosina 2013–2017 päihdekuskiin (alkoholin, huumeiden tai ajokykyyn vaikuttavien lääkkeiden vaikutuksen alaiset) aiheuttamia kuolemaan johtaneita moottoriajoneuvo-onnettomuuksia tutkittiin kaikkiaan 304. Määrä vastaa kolmannesta (33 %) kaikista kuolemaan johtaneista moottoriajoneuvo-onnettomuuksista.

Päihdekuskiin 2013-17 aiheuttamissa moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuoli kaikkiaan 340 henkilöä, joista

- 261 oli aiheuttajana olleita päihdekuljettajia,
- 63 päihdekuskiin ajoneuvoissa olleita matkustajia ja
- 16 oli yhteenajoissa vastapuolena olleissa ajoneuvoissa.

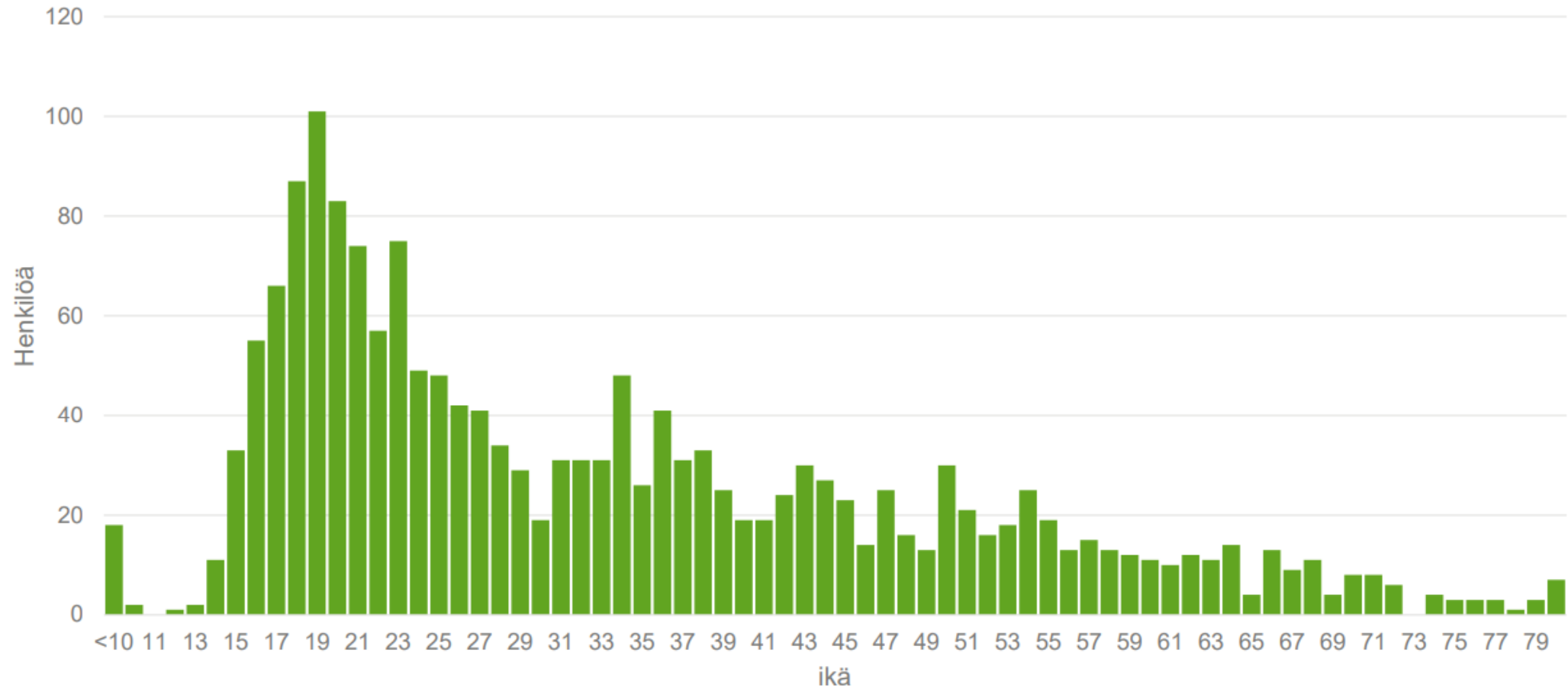
Päihtyneiden moottoriajoneuvonkuljettajien aiheuttamissa onnettomuuksissa kuoli vuosina 2013-2017 yhteensä kuusi jalankulkijaa tai polkupyöräilijää.

- Rattijuoppojen (väh. 0,5 ‰) aiheuttamissa onnettomuuksissa kuoli 4 jalankulkijaa
- Huumeiskuskiin aiheuttamissa onnettomuuksissa kuoli 2 polkupyöräilijää.



Kuva 3. Tieliikenteessä kuolleet rattijuopumustapauksissa iän mukaan (kumulatiivinen kertymä 2009-2018).



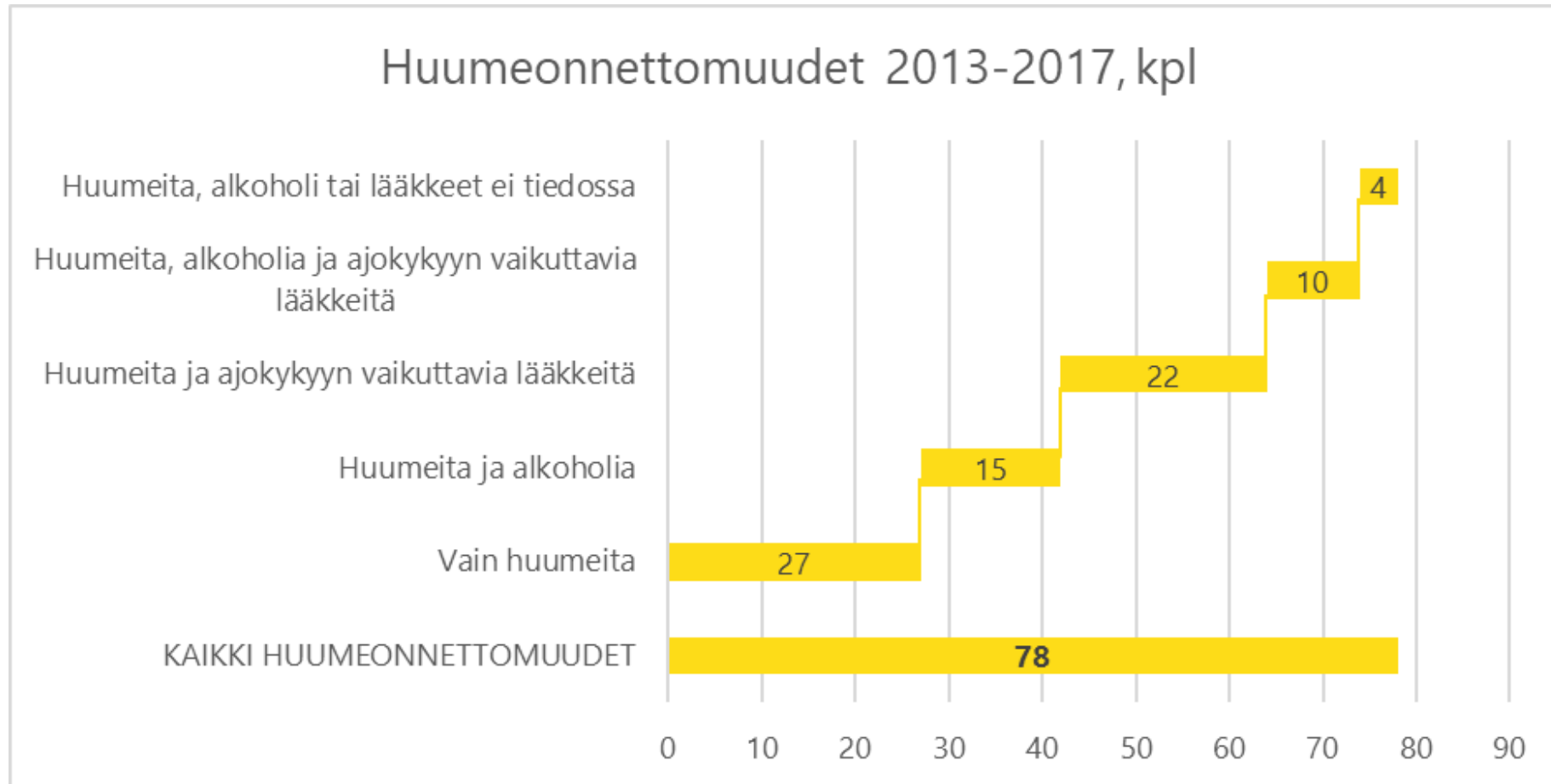


Kuva 4. Tieliikenteen henkilövahingot rattijuopumustapauksissa vahingoittuneen iän mukaan (kumulatiivinen kertymä 2016-2018).



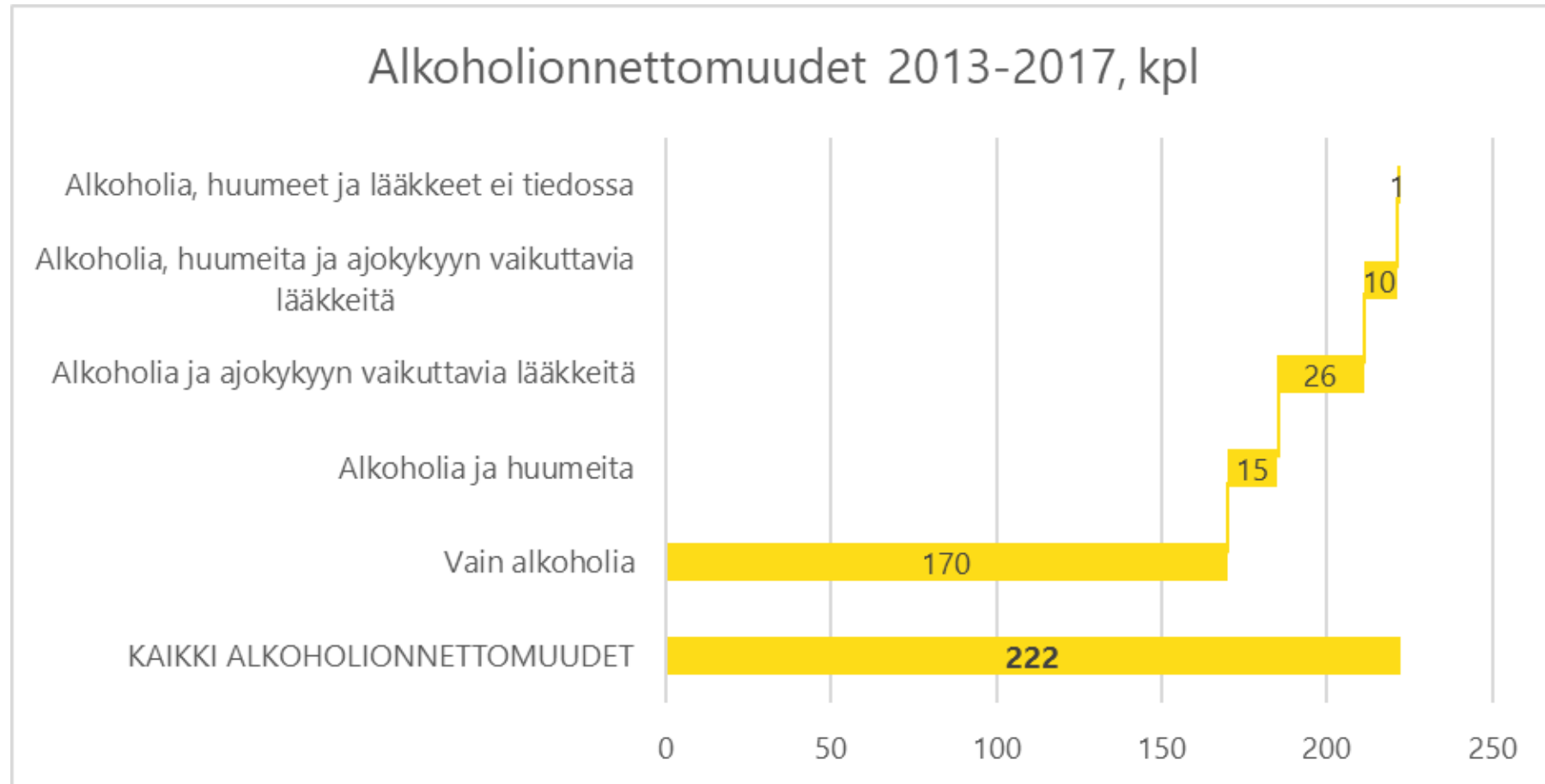
Päihteiden sekakäyttö huumeiden kanssa

Ketä huumeekuskillla tarkoitetaan?



Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien vuosina 2013-2017 tutkimat kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet

Päihteiden sekakäyttö alkoholin kanssa



Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien vuosina 2013-2017 tutkimat kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet

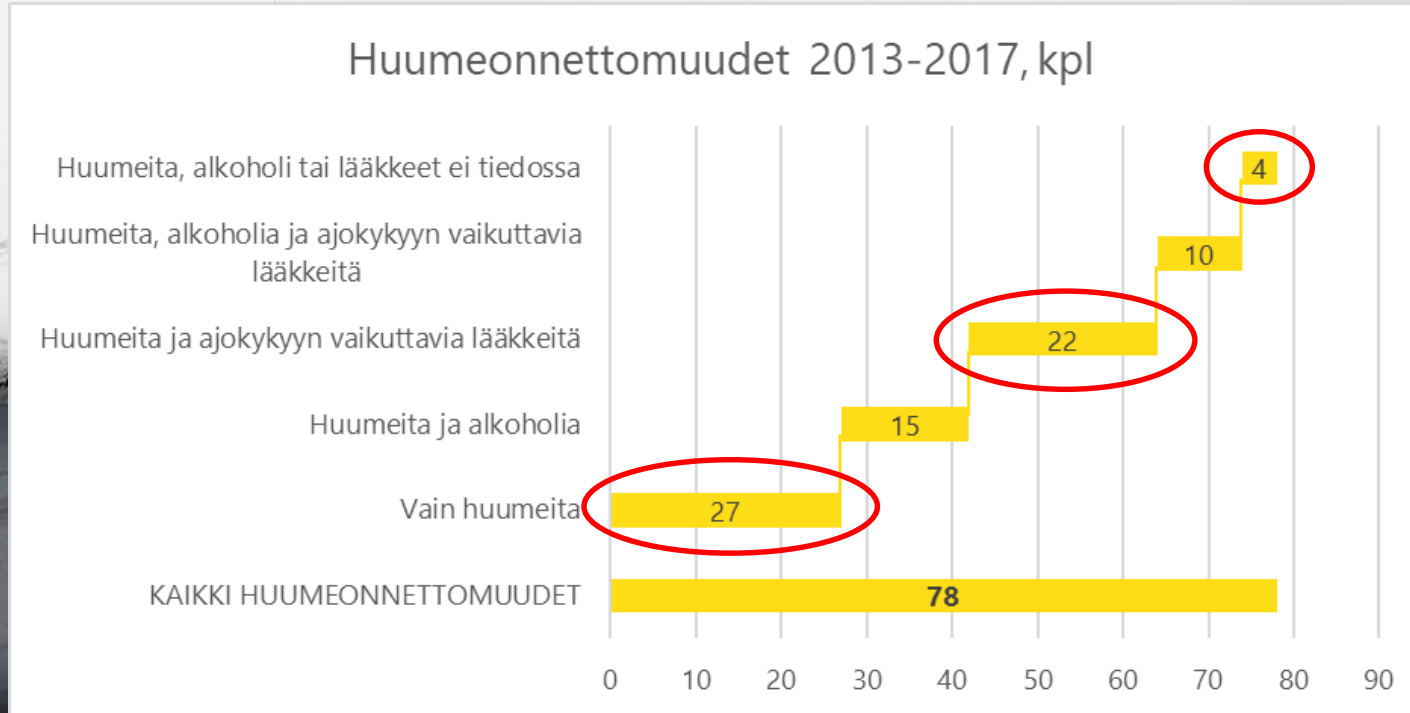
Huumekuljettajat <-> alkoholirattijuopot

Seuraavissa keskitytään huumekuljettajiin, joilla **ei ole ollut** alkoholia veressä.

Onnettomuuksia verrataan sellaisten alkoholirattijuoppojen onnettomuuksiin, joiden veressä ei ollut huumeita.

Ajokykyyn vaikuttavien lääkkeiden olemassa oloa ei ole tarkastelussa huomioitu.

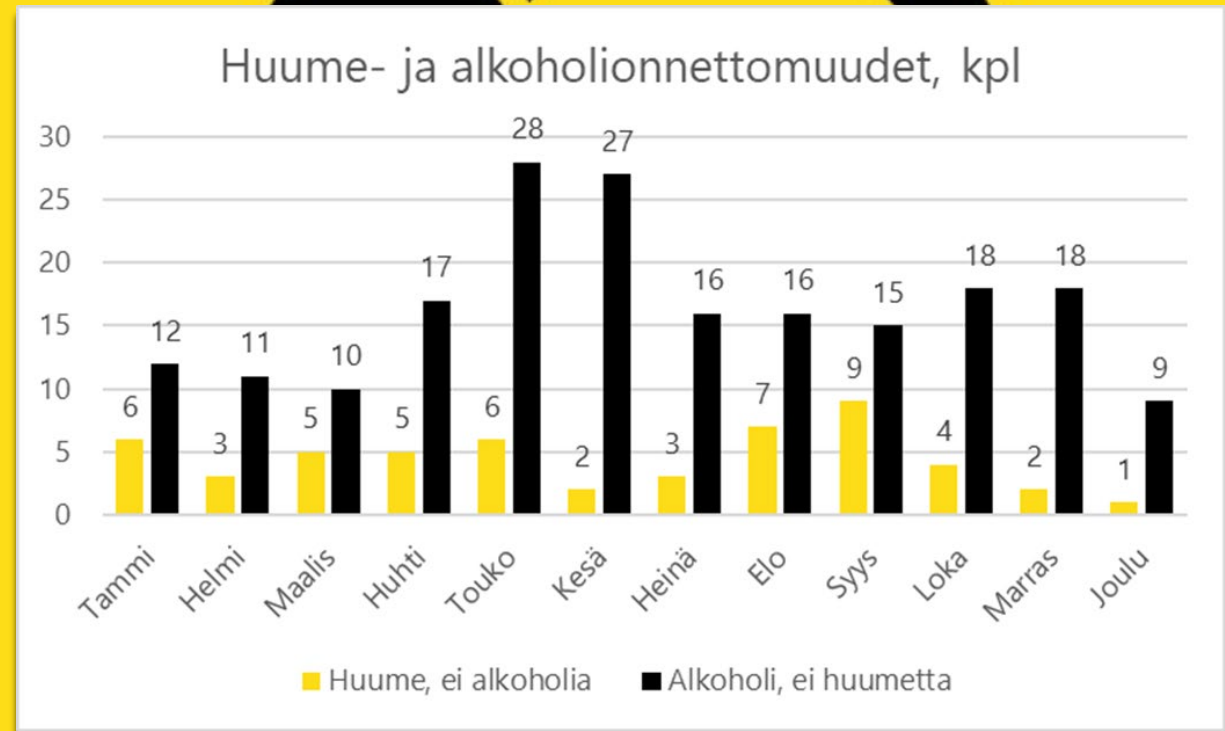
Tarkastelussa vuosina 2013-2017 tapahtuneet kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet: Alkuperäinen huumeonnettomuuksien määrä oli 78, joista siis tarkasteluun 53 onnettomuutta.



Rattijuoppojen kuolonkolarit

ajoittuvat tyypillisesti kesään, viikonloppuun ja yöaikaan.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI)



Rattijuoppojen kuolonkolarit

ajoittuvat tyypillisesti kesään, viikonloppuun ja yöaikaan.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI)

Alkoholirattijuopot, joilla ei huumetta



Viikonpäivä	Kellonaika				Total
	00.01-06.00	06.01-12.00	12.01-18.00	18.01-24.00	
Maanantai	4	3	5	4	16
Tiistai	5	3	4	3	15
Keskiviikko	7	1	6	3	17
Torstai	7	4	3	6	20
Perjantai	8	0	6	12	26
Lauantai	27	8	7	14	56
Sunnuntai	28	6	7	6	47
Total	86	25	38	48	197

Huumekuskit, joilla ei alkoholia

Viikonpäivä	Kellonaika				Total
	00.01-06.00	06.01-12.00	12.01-18.00	18.01-24.00	
Maanantai	1	1	3	4	9
Tiistai	4	1	3	0	8
Keskiviikko	1	2	3	1	7
Torstai	2	1	3	2	8
Perjantai	1	0	1	1	3
Lauantai	4	3	3	1	11
Sunnuntai	4	1	1	1	7
Total	17	9	17	10	53



Onnettomuudet



	Huumekuskit	Rattijuopot (alkoholi)
	30 %	21 %
	50 %	25 %
 Ylinop väh. 20 km/h	58 %	58 %



Ajoneuvo anastettu

	Huumekuskit	Rattijuopot (alkoholi)
	79 %	79 %
	15 %	6 %
Ajoneuvo anastettu	6 %	5 %

Onnettomuudet

Huume, ei alkoholia, n=53 (*n_total* = 78)

- Puolet yhteenajoja
- Haja-asutus: 70 %
- Ylinopeutta väh. 20 km/h: 58 %
- Henkilöauto 79 %
- Moottoripyörä 15 %
- Ajoneuvo anastettu 6 %

Alkoholi, ei huumetta, n=197 (*n_total* = 222)

- 25 % yhteenajoja
- Haja-asutus: 79 %
- Ylinopeutta väh. 20 km/h: 58 %
- Henkilöauto 79 %
- Moottoripyörä 6 %
- Ajoneuvo anastettu 5 %

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien vuosina 2013-2017 tutkimat kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet

Kuljettajat

Huume, ei alkoholia, n=53 (*n_total* = 78)

- Miehiä 92 %
- **Ikä 18-24v: 40 %**
- **Ikä 25-54v: 55 %**
- Alle 18v tai yli 54v: 5 %
- Turvalaite ei käytössä: 60 %
- Ei ajo-oikeutta onnettomuushetkellä:
29 %

Alkoholi, ei huumetta, n=197 (*n_total* = 222)

- Miehiä 92 %
- Ikä 18-24v: 26 %
- Ikä 25-54v: 51 %
- Alle 18v tai yli 54v: 23 %
- Turvalaite ei käytössä: 68 %
- Ei ajo-oikeutta onnettomuushetkellä:
13 %



Riskit

Huume, ei alkoholia, n=53 (*n_total* = 78)

- **Kaistanpito, ajovirheet 26 %**
- **Ajoi tietoisesti tilanteeseen 23 %**
- Arviointivirheet 15 %
- Nukahtaminen, vireystila 13 %
- Muut riskit 23 %

Alkoholi, ei huumetta, n=197 (*n_total* = 222)

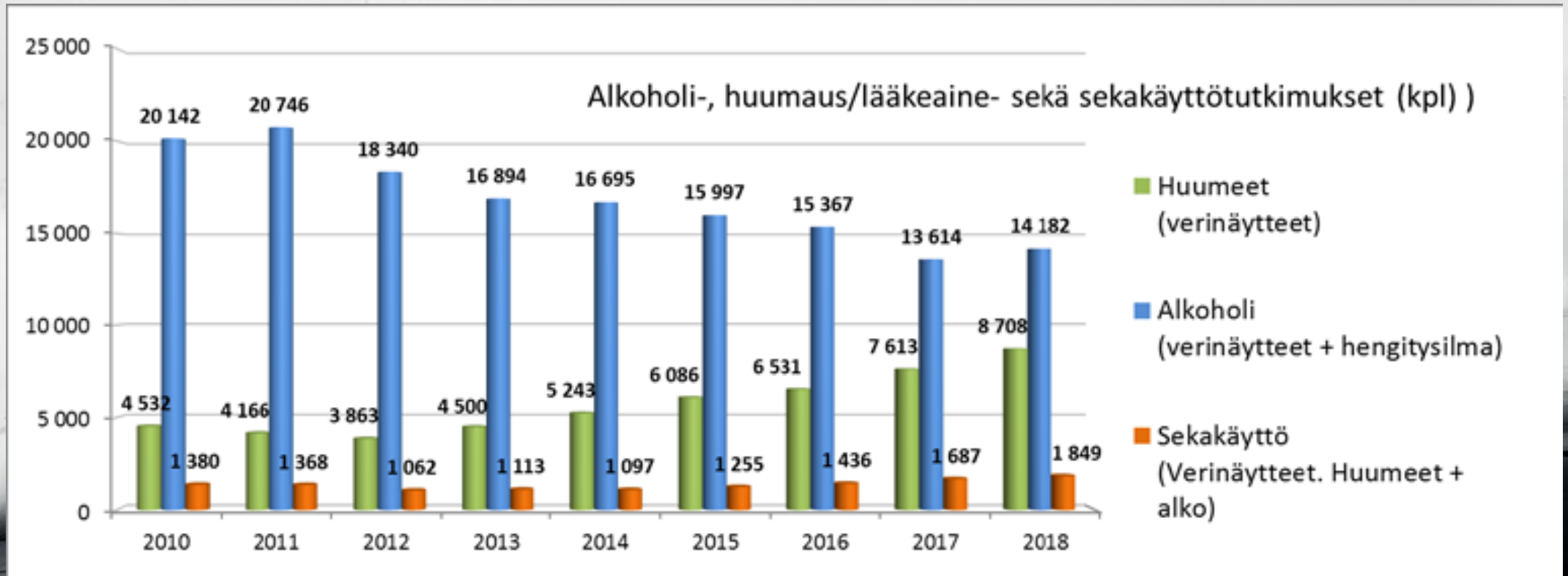
- **Kaistanpito, ajovirheet 49 %**
- Ajoi tietoisesti tilanteeseen 19 %
- Arviointivirheet 15 %
- Nukahtaminen, vireystila 4 %
- Muut riskit 13 %

Vertailun karkea yhteenveto huume - alko

- Huumeonnettomuudet ovat useammin yhteenajoja, joten niissä on suhteellisesti useammin mukana muita osallisia.
- Huumeonnettomuudet jakautuvat tasaisemmin ajankohdan mukaan.
- Ajoneuvojakauman, taajaman ja ylinopeuksien suhteen huumeonnettomuudet eivät eroa alkoholionnettomuuksista.
- Huumekuljettajat ovat nuorempia kuin alkoholirattijuopot ja heiltä puuttuu hieman useammin ajo-oikeus.
- Huumeonnettomuuksissa esiintyy kirjavampi riskivalikoima kuin alkoholionnettomuuksissa. On vaikeampi sanoa, millainen on tyypillinen huumeonnettomuus.

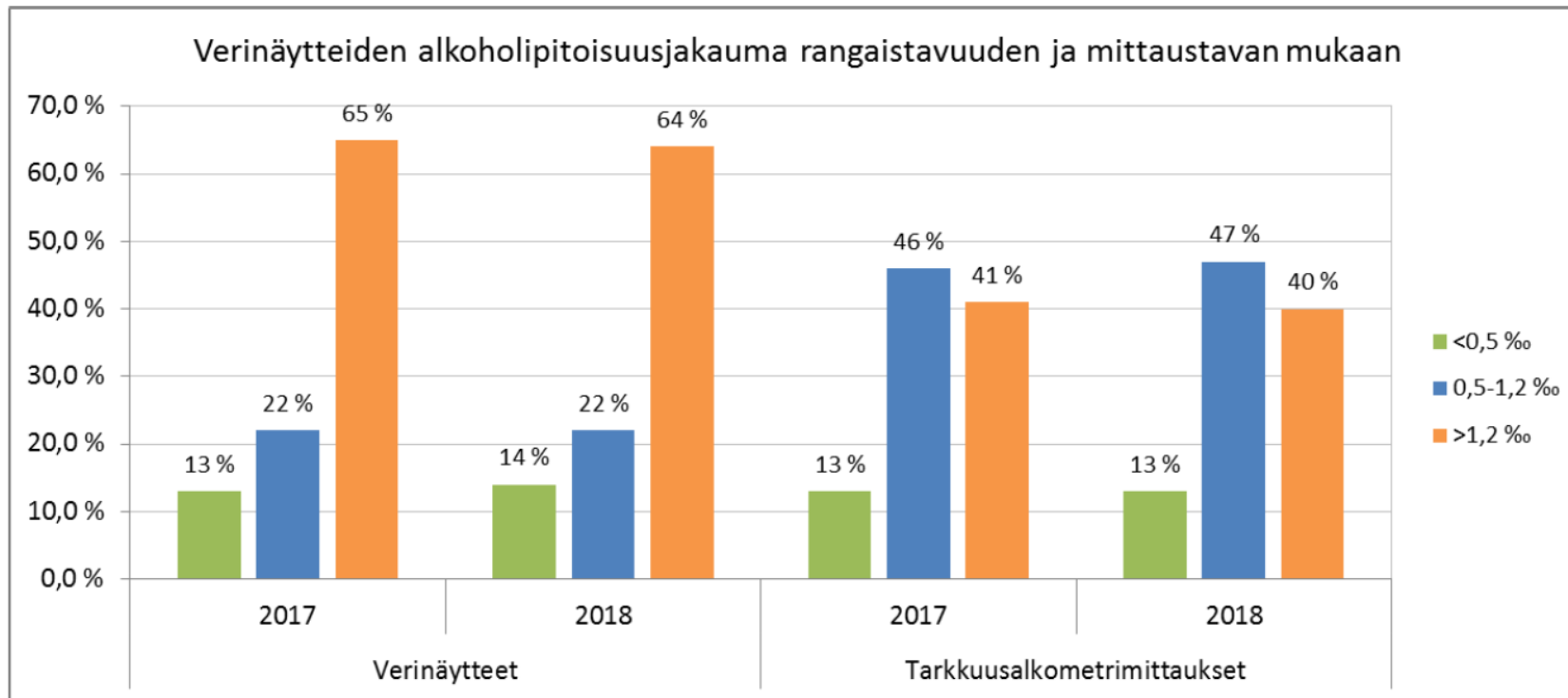


Tilastoja liikennejuopumus- tutkimuksista



Alkoholi-, huumaus-/lääkeaine- ja sekakäyttötutkimukset
2010 - 2018 (verinäytteet + hengitysilma)





Kaavio 6. Verinäytteiden alkoholipitoisuusjakauma (%) rangaistavuuden sekä mittaustavan mukaan

OTI-Päihderaportti 2013-17:
Alkoholin vaikutuksen alaisten kuljettajien, jotka olivat aiheuttajina kuolemaan johtaneissa moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa, promillemäärä ylitti törkeän rattijuopumuksen rajan (1,2 ‰) **81 %:ssa** onnettomuuksista

Suhteellinen riski loukkaantua vakavasti tai kuolla liikenneonnettomuudessa eri aineiden vaikutuksen alaisena

Lillsunde ym. 2012 Duodecim

Riskitaso	Riski*	Aineryhmä
Jonkin verran suurentunut riski	1–3	Veren alkoholipitoisuus alle 0,5 ‰ Kannabis
Kohtalaisesti suurentunut riski	2–10	Veren alkoholipitoisuus 0,5–0,8 ‰ Bentsodiatsepiinit ja unilääkkeet (ns. Z-lääkkeet) Kokaiini Bentsoyyliekgoniini Lääkeopioidit Laittomat opiaatit
Huomattavasti suurentunut riski	5–30	Veren alkoholipitoisuus 0,8–1,2 ‰ Lääke- tai huumausaineiden sekakäyttö (ilman alkoholia) Amfetamiini
Erittäin huomattavasti suurentunut riski	20–200	Veren alkoholipitoisuus \geq 1,2 ‰ Alkoholin ja lääke- tai huumausaineiden sekakäyttö

*Keskimääräinen arvio yhdeksän maan (vakavasti loukkaantuneet: DK, FI, LT, IT, BE, NL; kuolleet: FI, NO, PT) yhteistuloksista luottamusvälit huomioiden.



Ajateltavaa

- OTI-päihderaportista:
 - Rattijuopoista 38 % oli vähintään yksi aiempi rattijuopumusrangaistus.
 - Päihdekuljettajien henkilöautot (244 kpl) olivat keskimäärin 15.2 vuotta vanhoja.
- Lääkkeet
 - Reseptillä vai ilman, annosmäärät ja yhteisvaikutukset
 - Myös luvalliset reseptilääkkeet voivat aiheuttaa huomattavaa riskiä liikenteessä
 - Lääkkeiden käyttämättömyys
- Huumeekuski voi nukahtaa kesken ajon tai olla ylipirteä
 - Rauhoittavat huumeet (es. bentsot) vaikuttavat keskushermostoon alkoholin tavoin, jolloin elintoiminnot ja refleksit hidastuvat.
 - Piristävät stimulantit vaikuttavat kiihdyttävästi. Silloin ihminen ottaa liikenteessä enemmän riskejä kuin muutoin ottaisi.



Yhä useampi kuski kärehtää huumeista – holtiton ajotapa, kiihdyttely ja jarruttelu saavat muut autoilijat narauttamaan heidät poliisille

Huumekuski voi nukahtaa kesken ajon tai olla ylipirteä.

Liikennejuopumus 26.3.2019 klo 06:10



Kuva: Toni Pitkänen / Yle

– Tyypillinen huumekuski Etelä-Savossa on nuorehko mies, jolla on päihde- ja rikostaustaa. Hän käyttää alkoholia ja huumeita sekaisin – harva käyttää pelkästään huumeita.

Julkaistu 25.3.2018 6:30

Huumeiden vaikutuksen alaisena ajaminen on lisääntynyt – Poliisi: Tyypillinen huumekuski Etelä-Savossa on nuorehko mies, jolla on päihde- ja rikostaustaa

Päihdekulttuurin muutos näkyy ratin takana. Huumeiden vaikutuksen alaisena ajaminen on lisääntynyt viime vuosina myös Etelä-Savossa.



Lassi-Markku Tuominen

<https://yle.fi/uutiset/3-10705861>



Huumausaineet

ovat
vuosi vuodelta
yleisempiä
kuolonkolarien taustalla.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI)



Alle 25-vuotiaat kuljettajat

aiheuttavat yleensä
kolmanneksen
rattijuopumus-
onnettomuuksista
vuosittain.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI)

esa.raty@oti.fi

www.oti.fi

Tutustu myös tilastoaineistoon liikennevakuutuksesta korvatuista vahingoista:

www.oti.fi/Liikennevahinkoportti

